

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 8.4.2009
COM(2009) 160 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Подкрепа за развиващите се страни за преодоляване на кризата

{SEC(2009) 442}
{SEC(2009) 443}
{SEC(2009) 444}
{SEC(2009) 445}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Подкрепа за развиващите се страни за преодоляване на кризата

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Целият свят изпитва сътресения. Няма страна или регион, които да са избегнали настоящата глобална криза. Развиващите се страни, които вече бяха сериозно засегнати от продоволствената криза, кризата с горивата и изменението на климата, страдат силно от последиците от финансовата криза и икономическия спад. Десетки милиони хора изпадат в бедност или се връщат към това състояние. Климатът и околната среда са застрашени повече от всякога. Икономическият ръст се забавя, безработицата се увеличава и съществува риск Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР) да бъдат застрашени и постигнатото през последното десетилетие да бъде загубено.

В тези несигурни времена се появява склонността към концентриране върху вътрешните проблеми. Това би било историческа грешка. В тази епоха на взаимозависимост нашето бъдеще, ценности, сигурност и просперитет са неразривно свързани с тези в развиващите се страни. Възстановяването в напредналите икономики ще доведе до възстановяване в целия свят. От друга страна, растежът в развиващите се страни също ще осигури работни места, ръст и просперитет и в другите страни и ще допринесе за световния мир и стабилност.

През 2008 г. международната общност нееднократно подчерта, че развитието е неделима част от решението на тази глобална криза. По време на международните конференции в Ню Йорк, Акра и Доха и на срещата на Г-20 във Вашингтон бяха приети твърди позиции и бяха поети точни ангажименти за постигане на ЦХР, за спазване на целите за помощ, за повишаване на ефективността на помощта и за включване на развиващите се страни в реформата на глобалното управление. Тези успехи се дължат до голяма степен на единната позиция, лидерството и решимостта на Европейския съюз.

По време на срещата на върха на Г-20 в Лондон на 2 април 2009 г. отново бе подчертан неотложният характер на ситуацията, като бе направен призив за предприемане на съществени мерки за подкрепа на развиващите се страни. Запазването на „обичайната практика“ не е добър вариант при сегашните обстоятелства. Затова настоящото съобщение се основава на главните резултати от годишното „проучване Монтерей“, подробно изложено в приложените работни документи¹ и определя двадесет и осем

¹ Четирите работни документа на службите на Комисията са: относно финансирането на развитието („Накъде се движи ЕС след Доха?“ - SEC(2009) 444), помощта за търговията („Доклад за мониторинг на помощта за търговията за 2009 г.“ — SEC(2009) 442), ефективността на помощта („Ефективност на помощта след Акра – положението на ЕС“ — SEC(2009) 443) и целите на хилядолетието за развитие („Цели на хилядолетието за развитие – въздействие на финансовата криза върху развиващите се страни“ — SEC(2009) 445).

конкретни мерки, които Европейският съюз трябва да предприеме за подпомагане на развиващите се страни за преодоляване на кризата.

II. КОНТЕКСТ: ФАКТОРИ ЗА УЯЗВИМОСТ И ИЗДРЪЖЛИВОСТ

Всички последни анализи за въздействието на кризата са съгласни за едно: след напредналите и нововъзникващите икономики „третата вълна“ на кризата достигна развиващите се страни².

Първо, те са засегнати от прякото въздействие на *финансовата криза*, по-специално поради съкращаването на кредитите, инвестициите, притока на частен капитал и повишените колебания на валутните курсове. *Страните, които са силно зависими от частните капиталови пазари*, по-специално преките чуждестранни инвестиции, са засегнати особено тежко. Развиващите се страни, които са *силно зависими от преводи на парични средства*, са много сериозно засегнати. Световната банка смята, че общо капиталовите потоци към развиващите се страни ще спаднат от 1 трилион USD през 2007 г. на около 600 млрд. USD през 2009 г.

Второ, в развиващите се страни се усещат ефектите от *световния икономически спад*. МВФ очаква ръстът в развиващите се страни да бъде едва 3,25 % през 2009 г., като през 2008 г. е бил 6,3 %, а през 2007 г. — 7,9 %. Друга незабавна последица от световния икономически спад е свиването на *обема на световната търговия*. Глобалното търсене на изходни суровини намалява, в резултат на което цените им спадат, поради което се очаква рязко съкращаване на постъпленията от износ на развиващите се страни, водещо до влошаване на външнотърговското салдо и по-ниски приходи. Развиващите се страни, които са *нетни износители на изходни суровини*, ще пострадат най-силно от спада на цените на стоките, докато *страните нетни вносители на суровини* обратно — ще имат по-ниски разходи за внос. Според Световната банка в резултат на това развиващите се страни се са изправени пред финансов недостиг от 270—700 млрд. USD през тази година.

Поради тези фактори развиващите страни вече изпитват сериозни *социални последици* от кризата. Правителствата с увеличаващ се дисбаланс в публичните финанси изпитват трудности да поддържат равнището на социалните разходи. Поддръжката на публичната инфраструктура се отлага. Финансирането на мрежите за социална сигурност се намалява точно в момент, когато е най-необходимо, а броят на безработните и бедните работници, особено в градските райони, се увеличава експоненциално.

Кризата може да има и значими *политически последици и последици за сигурността*. Увеличаването на бедността и социалните вълнения могат да превърнат скритите политически различия в остри конфликти. Възможно е и по-директно

² МВФ („Последиците от световната финансова криза за страните с ниски доходи“, март 2009 г.); СБ („Плуване срещу течението: как развиващите се страни се справят с кризата“, март 2009 г. и („Световната икономическа криза: оценка на уязвимостта през призмата на бедността“, февруари 2009 г.); ОДИ (Институт за развитие на отвъдморските страни и територии) („Световната финансова криза и развиващите се страни – какво може да направи ЕС?“, януари 2009 г.); ЕИБ („Въздействието на финансовата криза върху страните от АКТЕ“, декември 2008 г.); АБР (Африканска банка за развитие) („Бележки за икономически мониторинг на страните“, февруари 2009 г.).

въздействие, като поради бюджетни ограничения заплатите не бъдат изплащани в публичния сектор, включително полицията и въоръжените сили, което да подхрани вълнения или дори военни преврати. Обичайните политически спорове могат да се изострят и да доведат до граждански размирици, тъй като етническите партии се борят за пълна власт или достъп до ресурси. Освен това кризата може да засили съществените **миграционни потоци** както вътре в страните, така и между регионите. Възможно е да има въздействие и върху миграционния натиск върху напредналите икономики.

Макар кризата да засяга всички развиващи се страни, степента на въздействието, неговите симптоми и способността за преодоляване на различават значително в отделните региони, страни и групи от населението. Поради подобрените политики през последните години много развиващи се страни са по-устойчиви на настоящата криза отколкото при минали световни спадове и разполагат с известни възможности за **политически реакции** за подкрепа на растежа и смекчаване на въздействието от кризата. Повишаването на цените на изходните суровини през последните няколко години, по-високата макроикономическа стабилност, структурните реформи и облекчаването на дълга позволиха на много страни да подобрят своята финансова позиция. Въпреки това техните възможности за независим паричен и фискален политически отговор са силно ограничени поради постоянния инфлационен натиск, ограничения бюджет и влошаващото се външнотърговско салдо, както и поради продължаващите ефекти от ръста на цените на храните и енергията през 2008 г. и натиска към понижаване на валутните им курсове.

Следователно глобалните усилия, насочени към стабилизиране на финансовия сектор и стимулиране на икономическото възстановяване, са от особено значение за развиващите се страни. Действията на ЕС за усъвършенстване на регулирането на финансовия сектор и за изпълнение на Европейския план за икономическо възстановяване са главен принос в тази насока. Текущите или планирани реформи в отпускането на заеми от МВФ и многостранните банки за развитие (МБР) могат да помогнат на много развиващи се страни, независимо дали са икономики с ниски или средни доходи.

Но други са по-уязвими и има опасност да пропуснат тези нови възможности. В този контекст трябва да се обърне специално внимание на **най-уязвимите развиващи се страни с ограничена издръжливост**. Въз основа на горния анализ подходящият отговор следва да прави оценка на степента на уязвимост и издръжливост на дадена страна чрез параметри като:

- зависимост от постъпления от износ и степента на интеграция в световната търговия;
- зависимост от външни финансови потоци и трансфери, по-специално преки чуждестранни инвестиции и преводи на парични средства;
- способност да реагира, която зависи от цялостното качество на управлението, наличие на външни резерви, външен дълг и марж за приемане на стимулиращи фискални мерки.

Графика 1

Затова през 2009 г. Комисията и държавите-членки на ЕС, в сътрудничество с международни институции и партньорски страни, ще извършат допълнителни съвместни анализи на въздействието върху страните относно кризата с конкретната цел да се определят най-уязвимите държави и да се предприеме координирано действие на ЕС за всяка отделна страна.

III. НАВРЕМЕННО, КООРДИНИРАНО И ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ЕВРОПЕЙСКО ДЕЙСТВИЕ

III.1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АНГАЖИМЕНТИТЕ, МОБИЛИЗИРАНЕ НА ДРУГИ РЕСУРСИ

ЕС продължава да бъде най-големият дарител на официална помощ за развитие (ОПР) – с 59 % от общата сума, като през 2007 г. неговият дял е нараснал с 4 процентни пункта. През 2008 г. ЕС допринесе за обръщането на появилата се през 2007 г. тенденция към намаляване на потоците ОПР. Общо ОПР през 2008 г. достигна 0,40 % от БНД спрямо 0,37 % през 2007 г., което съответства на плащания в размер на почти 50 млрд. EUR и увеличение с над 4 млрд. EUR спрямо 2007 г. и с 2 млрд. EUR спрямо 2006 г. В допълнение, 13 държави-членки вече имат многогодишни национални графици, в които се посочва как те ще изпълняват индивидуалните си ангажменти през 2010 г. и 2015 г., с което се подобрява предсказуемостта на помощта.

Въпреки тази тенденция към повишаване, изгледите за следващите години са по-скоро проблематични. Много държави-членки са далече от индивидуалните набелязани цели за 2010 г. Допълнителното усилие за постигането на колективната цел от 0,56 % ОПР/БНД през 2010 г. се равнява на 20 млрд. EUR. ОПР е ключов фактор в стремежа за

намаляване на бедността в света, постигане на ЦХР и мобилизиране на други ресурси. Предсказуемостта на ОПР е важна сама по себе си и трябва да бъде гарантирана. Световната криза не може да бъде извинение за отслабването на нашите ангажменти. Помощта не е въпрос на благотворителност, а един от двигателите на възстановяването.

Въпреки това само ОПР няма да бъде достатъчна. ЕС трябва да използва всички източници и налични инструменти, за да мобилизира подкрепа, насочена към стимулиране на растежа, инвестициите, търговията и създаването на нови работни места. Това цялостно усилие трябва да представлява „общ подход на Съюза“, което взема предвид инструменти и процеси като експортни кредити, инвестиционни гаранции и технологичен трансфер в полза на развитието.

(1)	<i>Изпълнение на ангажиментите за ОПР.</i> Държавите-членки на ЕС трябва да изпълнят своите индивидуални и колективни ангажменти за постигане на целите за ОПР до 2010 г. и 2015 г. Това ще осигури още 20 млрд. EUR като ОПР през 2010 г. Затова още през тази година е необходимо решително усилие.
(2)	<i>Мобилизиране на нови източници.</i> Държавите-членки трябва да увеличат усилията си за мобилизиране на допълнителни финанси за развитието. Нашата цел е всяко евро, предоставено като помощ, да доведе до предоставянето на други пет евро за различни от ОПР цели (напр. технологични трансфери, търговско финансиране и частни инвестиции). Комисията препоръчва също държавите-членки да задълбочат и прилагат по-широко иновативните източници на финансиране, например като се основават на съществуващите доброволни налози в знак на солидарност, като таксуването на авиокомпаниите за финансиране на програми за здравеопазването.

III. 2. АНТИЦИКЛИЧНИ МЕРКИ

Действия са необходими сега. Подкрепата трябва да има пряко антициклично въздействие. Най-бедните икономики изпитват остра нужда от финансиране в тези времена на криза. Трябва да се предприемат мерки за адаптиране на приоритетите, за по-бързо изплащане на помощта и при необходимост за начално мобилизиране на помощта и ускоряване на бюджетната подкрепа. Силно се препоръчва на държавите-членки на ЕС да предприемат действия по тези въпроси в контекста на тяхната двустранна помощ.

- (3) *Пренасочване на приоритетите.* Комисията, в партньорство с развиващите се страни, ще ускори средносрочния преглед през 2009 г. и 2010 г. на своите стратегически документи и програми за подкрепа с цел да отрази новите потребности и възникващите приоритети. В контекста на плана си за действие за 2009—2011 г. ЕИБ следва да се съсредоточи върху антициклични действия в области като инфраструктурата, включително дейности, свързани с енергията и изменението на климата, и във финансовия сектор.
- (4) *Ускоряване на изплащането на средства.* Комисията прилага по-гъвки процедури за изпълнение в редица страни или региони, които се намират в извънредна ситуация или скоро или са излезли от такава, и ще наблюдава положението в други страни. ЕИБ ще се стреми да ускори изплащането на средствата съгласно приетите договорни ангажименти за финансиране.
- (5) *Начално мобилизиране на помощ.* Комисията предостави авансово поети задължения, които представляват голяма част от подкрепата на Общността за страните от АКТБ (4,3 млрд. EUR, мобилизирани за 2009 г.) и ще разгледа други начини за ускоряване на предоставянето на помощта³. ЕИБ следва да мобилизира в началото поетите задължения в рамките на споразуменията за партньорство с АКТБ (3,5 млрд. EUR Инвестиционен механизъм и 2 млрд. EUR собствени ресурси през 2008—2013 г.) и в рамките на други външни мандати (25,8 млрд. EUR през 2007—2013 г., с вероятно увеличение от 2 млрд. EUR) и се насърчава да ускори разходите за страните от ЕПС в Източна Европа, в сътрудничество в ЕБВР, както и за новоприсъединилите се страни и страните в предприсъединителен процес.
- (6) *Ускоряване на бюджетната подкрепа.* През 2008 г. Комисията пое като задължения близо 3 млрд. EUR за бюджетна подкрепа (инструмент за бързо въздействие) като мобилизираща мярка за страните от АКТБ, която се равнява на 72 % от цялата бюджетна подкрепа, предвидена за периода 2008—2013 г. Комисията ще направи преглед на текущите операции за бюджетна подкрепа в най-уязвимите страни и за всеки отделен случай ще оцени вариантите за авансови плащания, като направи преглед на макроикономическите условия или всички други аспекти, необходими за ускоряване на плащанията.
- (7) *Проучване на макроикономическата помощ.* В изключителни случаи може да се разгледа предоставянето на макроикономическа помощ за страните от европейската политика за съседство (ЕПС), за новоприсъединилите се страни и страните в предприсъединителен процес, при условие че бъде в сътрудничество с Международния валутен фонд и в съгласие с програмните условия на МВФ⁴.

III.3. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА: НЕОТЛОЖЕН ВЪПРОС

В това време на криза нито развитите, нито развиващите се страни могат да си позволят да плащат високата цена на разпокъсаността и липсата на координация, каквото е настоящото положение. В световен мащаб 225 двустранни и 242 многостранни агенции

³ Разпределена на 3 млрд. EUR за бюджетна подкрепа; 800 млн. EUR за инструмента за прехрана и 500 млн. EUR за *ad hoc* механизма FLEX.

⁴ За страните от списъка на ОИСП/DAC за отчет за потоците от помощи за периода 2008—2010 г.

финансират стотици хиляди дейности всяка година. В 108 страни над десет донори от ЕС предоставят програмирана помощ за страните. Донорите от ЕС финансират около 60 000 проекта със средногодишна вноска за 2007 г. от само 400 000 до 800 000 EUR за дейност.

Тази „неефективност на помощта“ е много скъпоструваща. Колебанията и липсата на предсказуемост на помощта могат сами по себе си да увеличат разходите с 15—20 %⁵. Обвързаната помощ също се смята, че повишава разходите на стоките, услугите и строителните дейности с 15—20 %. Според предварителните изчисления ако програмата за ефективност на помощта не бъде изпълнена в своята цялост, това ще коства между 25 и 35 млрд. EUR до 2015 г. или 5—7 млрд. EUR на година, ако равнището на двустранната помощ от донори от ЕС остане стабилно⁶. Това е цената на неевропейския подход към развитието.

Необходими са съществени реформи и ЕС пое инициативата. Първо, чрез единодушни действия и декларации ЕС даде значителен импулс за определянето на международно съгласувани цели, като Програмата за действие от Акра, приета на форума на високо равнище в Акра през 2008 г. Второ, чрез приемането на мерки за намаляване на разпокъсаността сред европейските участници, инициативи като Кодекса за поведение относно разделението на труда представляват съществен принос за изпълнението на програмата за ефективност на помощта в световен мащаб.

Този динамичен процес сега трябва да се засили. Експертните знания, ресурсите и инструментите на всеки донор трябва да бъдат по-добре координирани. Координираните усилия на ЕС въз основа на общи приоритети ще засилят краткосрочното положително въздействие на нашите действия и ще гарантират дългосрочната им устойчивост.

(8)	<i>Предприемане на двустранно действие.</i> Държавите-членки на ЕС и Комисията трябва да работят заедно в изготвянето на индивидуални планове за действие за изпълняване на ангажиментите на Програмата за действие от Акра. Тези планове трябва да съдържат действия за премахване на правните и/или административните пречки за ефективността на помощта, както и вътрешни стимули за промяна на административното поведение, работните методи и процесите на планиране.
(9)	<i>Насърчаване на колективните подходи на ЕС.</i> Комисията ще предложи през 2009 г. етични кодекси съответно за глобалните и вертикалните фондове, за използването на системите на страните и за техническата помощ. С прилагането на Кодекса за поведение относно разделението на труда Комисията ще насърчи и европейския подход спрямо разделението на труда между страните. В същия дух ЕИБ трябва да засили сътрудничеството си с финансовите партньори, донорските агенции и с Комисията, включително чрез делегиране на сътрудничество и съчетаване на ресурси на ЕС.

⁵ Homi Kharas. Измерване на стойността на колебанията на помощта, Център за развитие Wolfensohn, юни 2008 г.

⁶ Данните се основават на предварителните констатации от изследването „Програмата за ефективност на помощта — ползите от европейския подход“. Поръчаното от Европейската комисия изследване се очаква през лятото на 2009 г.

Сътрудничеството между ЕИБ и ЕБВР също ще се активизира в рамките на стратегията на Източното партньорство.

- (10) *Колективен подход на ЕС за преодоляване на кризата.* Чрез прилагане на настоящото съобщение държавите-членки на ЕС се приканват през 2009 г. да представят действия и инструменти, въведени в отговор на кризата в развиващите се страни, с цел изготвяне на координирана реакция. Следващият доклад Монтерей ще направи оценка на изпълнението на така определените действия.
- (11) *Допълнителни реформи в структурата на международната помощ.* Като най-голям световен донор и чрез единодушни действия и декларации ЕС е движеща сила за опростяването на структурата на международната помощ. Една от реформите, за чието прилагане ЕС може да подтикне широката общност на донорите, е „обусловеността от резултатите“, при която рационализирането и хармонизацията могат да увеличат участието, предсказуемостта, прозрачността и демократичния контрол на условията за използване на ресурсите от помощи.

III.4. СМЕКЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ, ПОДКРЕПА ЗА РЕАЛНАТА ИКОНОМИКА

III.4.1. Защита за най-уязвимите

Настоящата криза може да е причина за обедняването на още 90 млн. души в развиващите се страни през 2009 г.⁷, като жените, децата, старите хора и хората с увреждания са подложени на най-голям риск. Като приоритет ЕС трябва да се стреми към определените цели за 2010 г. от своята програма за действие за ЦХР, като в противен случай има опасност от неизпълнение на целите за 2015 г. Запазването на подкрепата в областта на здравето, достойния труд и образованието е от съществено значение за гарантиране, че най-уязвимите лица не са оставени без защита. Социалната криза има икономическа цена. Без наличието на квалифицирани работници в добро здраве възстановяването ще се забави и растежът ще бъде застрашен. Загубата на приходи ще засегне публичното финансиране на съответните обществени услуги.

- (12) *Предприемане на целенасочени мерки за социална закрила.* Комисията ще подкрепи целенасочените мерки на развиващите се страни за преодоляване на прякото социално въздействие на кризата чрез създаването и укрепването на мрежи за социална сигурност, улесняването на преките трансфери на парични средства и засилването на трансферите в натура, като държавите членки следва да също да подкрепят тези мерки. Комисията ще обърне специално внимание, когато е приложимо и нужно, на мрежите за социална сигурност, трудоемките строителни работи и реформата на трудовите пазари.
- (13) *Механизми за подкрепа за запазване на социалните разходи.* Комисията ще предложи да задели през 2009 г. поне 500 млн. EUR от 10-ия ЕФР за подкрепа на тези страни от АКТБ, които са най-силно засегнати от кризата. Това финансиране ще бъде предоставено, доколкото е възможно, като бюджетна подкрепа чрез i) съществуващия механизъм FLEX, основан на минали загуби

⁷

Световна банка, 2009 г.

от износ, както и ii) чрез *ad hoc* FLEX за уязвимост, основан на параметри като прогнозираните загуби от износ, намалените преводи на парични средства и финансови потоци (вж. графика I). Комисията призовава държавите-членки на ЕС да участват в тази инициатива като част от международните усилия за определяне на най-уязвимите.

III.4.2. Поддържане на икономическата дейност и заетостта

III.4.2.1. Поддръжка и изграждане на инфраструктура

Поддръжката и изграждането на инфраструктурата са ефективни средства за смекчаване на кризата, чрез които се достига най-уязвимото население и се създават работни места, като се разработва и поддържа местната инфраструктура и същевременно се обслужват основните потребности и се стимулира икономическата активност и търговията. Инвестициите в мащабна инфраструктура трябва да се ускорят с цел повишаване на конкурентоспособността на развиващите се страни и създаване на взаимосвързаност между отделните страни и региони⁸. По отношение на Африка ЕС ще се съсредоточи върху преодоляване на недостига във финансирането на инфраструктурата за ключовите липсващи връзки, установени в Инфраструктурното партньорство между ЕС и Африка. Комисията ще обсъди с Африканския съюз (АС) назначаването на „координатори на проекти“, т.е. политически личности, които да бъдат регионални посредници за тези ключови липсващи връзки. Този подход е с доказана добавена стойност в контекста на трансевропейските мрежи за енергия и транспорт. В контекста на потребностите, определени от АС с оглед на скорошната среща на Г-20⁹, усилията на ЕС по отношение на липсващите връзки в Африка са особено навременни и важни.

- (14) *Подкрепа за бързо изграждане на инфраструктура и създаване на работни места.* Комисията ще осигури подкрепа за трудоемките инфраструктурни строежи и тяхната поддръжка с цел да запази достъпа до услугите и да ограничи вероятното намаляване на разходите по поддръжка, дължащо се на фискалния натиск в развиващите се страни. Комисията насърчава държавите-членки и други донори да предприемат подобни действия. В тази рамка Комисията ще създаде мрежа от европейски и други финансиращи институции, за да създаде процедура за ускорени инфраструктурни инвестиции, които ще бъдат финансирани през 2009—2010 г. Комисията насърчава ЕИБ да използва споразумения за отпускане на заеми с регионални банки за развитие и национални финансови посредници за местната инфраструктура.
- (15) *Определяне на регионална инфраструктура в средиземноморския регион.* В рамките на Съюза за Средиземноморието Общността, включително ЕИБ, и държавите-членки ще определят регионални морски и сухопътни магистрали, ще подкрепят възобновяемата енергия, мерките срещу замърсяването на околната среда и взаимовръзките юг-юг.

⁸ Повече информация за африканските и средиземноморските регионални инфраструктурни инициативи се съдържа съответно в приложения 3 и 4 към работния документ относно финансирането на развитието.

⁹ Обща позиция на Африка: подготовка за срещата на Г-20 на 2 април 2009 г., АС, март 2009 г.

- (16) *Увеличаване с 500 млн. EUR до 2010 г. на вноската безвъзмездни средства в доверителния фонд за инфраструктура ЕС-Африка.* Като свой дял Комисията ще разпредели 200 млн. EUR за периода 2009—2010 г., с което ще удвои сегашната си вноска, и ще призове държавите-членки да се присъединят към това усилие, за да съберат 500 млн. EUR. Постигането на тази цел ще мобилизира 2,5 млрд. EUR заеми при изключително изгодни условия за подкрепа на инфраструктурата. Освен това, Комисията предлага да адаптира доверителния фонд, i) за да включва националната инфраструктура, която е част от регионалните мрежи и ii) за да въведе механизми за гарантиране на риска. Затова Комисията призовава държавите-членки да подкрепят необходимото изменение на споразумението за доверителния фонд. Освен това групата на институциите, финансиращи проекти, трябва да включва Африканската банка за развитие и да бъде отворена за трети страни.

III.4.2.2 Съживяване на селското стопанство

Въпреки неотдавнашния спад на цените на храните, съществуващите структурни проблеми, като липсата на производствен капацитет и инфраструктура, налагат непрекъсната подкрепа и инвестиции за селското стопанство. Съживяването на селското стопанство в развиващите се страни изисква цялостен подход. Прегледът на съществуващите стратегии и програми за подкрепа изисква реформи в националната политика, както и подкрепа за осигуряване на ресурси, като семена, торове и финансиране за селското стопанство, както и основани на търсенето изследвания и разширяване и системи за устойчиво производство. Освен това целенасочените инфраструктурни инвестиции ще трябва да съдържат по-ефективно производствените области с пазарите, което изисква предоставяне на подкрепа както за експортна инфраструктура, така и за малка инфраструктура в селските региони.

- (17) *Ускоряване на финансирането за селското стопанство.* Комисията мобилизира 1 млрд. EUR за инструмента за прехрана. Първият транш от 314 млн. EUR е определен и ще бъде насочен към 23 страни, които се смятат за най-застрашени. Като цяло Комисията ще предостави над 500 млн. EUR в над 40 страни през първата половина на 2009 г. и още 300 млн. EUR до края на годината, с което ще ускори координацията и ефективността на подкрепата за селското стопанство.
- (18) *Инвестиции в селскостопански коридори.* Комисията и държавите-членки трябва да работят с регионалните организации и с частния сектор, за да съгласуват инвестициите в подкрепа на свързването на пазарите с производствените райони, което представлява нова цел за ЕС.

III.4.2.3. *Инвестиции в „зелен“ растеж*

Кризата предоставя добра възможност за създаване на „по-зелени“ икономики. Изменението на климата е огромно предизвикателство и сега трябва да се предприемат глобални действия, за да се избегнат непоправими щети по-късно. Поемайки своите твърди ангажименти, ЕС е напълно решен да гарантира постигането на амбициозни резултати от Копенхаген през декември, поради което трябва да се улесни пълното участие на развиващите се страни. По отношение на най-слабо развитите страни създаването на национални програми за действие за адаптиране (НПДА) е приоритет за подкрепата. Тези НПДА съдържат най-спешните изисквания и трябва да бъдат включени в националните стратегии. Досега 39 страни са приели такива планове, а другите, в това число и страните, които не са сред най-слабо развитите страни, трябва да последват този пример¹⁰.

- (19) *Насърчаване на Алианса за борба с изменението на климата.* Държавите-членки на ЕС следва да допринасят за Алианса за борба с глобалното изменение на климата (GCCA), одобрен от Европейския съвет през 2008 г. GCCA се стреми да засили подкрепата за най-бедните и най-уязвимите към климатичните изменения развиващи се страни, по-специално най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се държави.
- (20) *Използване на иновативно финансиране за борба с изменението на климата.* Държавите-членки на ЕС трябва да използват част от приходите от продажбата на търг на квоти за емисии съгласно законодателството за европейската система за търговия с емисии за мерки за приспособяването към изменението на климата, залесяване, повторно залесяване и трансфер на технологии в развиващите се страни, които ще са ратифицирали Споразумението от Копенхаген, и за други дейности. Комисията препоръчва също държавите-членки да проучат възможността за стартиране на Финансовия механизъм за глобалния климата (GCFM) като свързваща инициатива в преходния период от

¹⁰ Следните страни да приели НПДА: Бангладеш, Бенин, Бутан, Буркина Фасо, Бурунди, Камбоджа, Кабо Верде, Централноафриканска република, Коморски острови, Демократична република Конго, Джибути, Еритрея, Етиопия, Гамбия, Гвинея, Гвинея-Бисау, Хаити, Кирибати, Лесото, Либерия, Мадагаскар, Малави, Малдивски острови, Мали, Мавритания, Мозамбик, Нигер, Руанда, Самоа, Сао Томе и Принсипи, Сенегал, Сиера Леоне, Соломонови острови, Судан, Танзания, Тувалу, Уганда, Вануату, Замбия.

2010 г. до пълното прилагане на евентуалната нова финансова структура, която ще бъде договорена по време на конференцията в Копенхаген.

- (21) *Акцент върху възобновяемата енергия.* ЕИБ трябва да инвестира във възобновяема енергия и енергийна ефективност. Ще бъде засилен регионалният аспект чрез регионален пренос на енергия, проекти за газопроводи и газоразпределение. В допустимите за финансиране страни ЕИБ трябва да се стреми към увеличаване на използването на своя Инструмент за енергия и устойчивост в размер на 3 млрд. EUR. Комисията ще насърчава възобновяемата енергия в страните от АКТБ чрез енергиен инструмент в размер на 200 млн. EUR и определя нова програма за енергийно подпомагане в Латинска Америка като част от Регионалната индикативна програма за 2010—2013 г.
- (22) *Подкрепа за трансфера на екологични и устойчиви технологии.* Комисията и държавите-членки трябва да подкрепят Фонда за глобална енергийна ефективност и възобновяема енергия (до 80 млн. EUR до 2010 г.), който е иновативен фонд за рисков капитал, управляван от групата на ЕИБ, с който се цели ускоряване на трансфера, разработването и внедряването на съобразени с околната среда технологии в развиващите се страни и в икономиките в преход.

III.4.2.4. Стимулиране на търговията и частните инвестиции

Според СТО в резултат на кризата се прогнозира спад с в световната търговията 9 % за първи път от над 20 години. Притокът на капитал вече драстично е спаднал и междурегионалните търговски потоци значително са забавени. Необходим е обрат. Изграждането на доверие и предсказуемостта за пазарните участници, намаляването на разходите за търговията и укрепването на производствения капацитет ще помогнат на страните да противодействат на някои отрицателни ефекти от кризата и те ще излязат по-укрепнали след преминаването на най-тежките моменти. Трябва да се преследват две цели.

Първо, ЕС трябва да ускори повече от всякога своята стратегия за помощ за търговията и да спазва колективно обещаното намерение за предоставяне на 2 млрд. EUR за помощ, свързана с търговията, до 2010 г. и да гарантира следването на всички други аспекти на стратегията за помощ за търговията. През 2007 г. ЕО надхвърли изпълнението на целите, заложи за 2010 г., като помощта, свързана с търговията, възлизаше на 1019 млрд. EUR. Държавите-членки на ЕС предоставиха помощ, свързана с търговията, на обща стойност 960 млн. EUR, което представлява значително увеличение спрямо 2006 г. Общите разходи на ЕС за помощ за търговията отново надхвърлиха 7 млрд. EUR през 2007 г. Тези положителни количествени тенденции трябва да се запазят и да доведат до по-ефективни стратегии, ориентирани към развитието и растежа, които да залегнат в националните програми, както и в регионалните планове за интеграция. Регионалните пакети на ЕС за помощ за търговията за АКТБ трябва спешно да бъдат сформирани, като се основават на неотдавна приетите документи на ЕС за регионална стратегия.

Второ, ЕС трябва да продължи работата по *търговското финансиране* в съответствие с решенията от срещата на Г-20. Със затягането на глобалните условия за ликвидност търговското финансиране бе засегнато. Според МВФ финансирането на търговията в страните с ниски доходи е спаднало с 18 % през последното тримесечие на 2008 г.

Експортните кредити, кредитните инструменти и гаранции са основни средства за насърчаване на търговията и трябва да бъдат засилени.

- (23) *Ускоряване на изпълнението на програмата за помощ за търговията и повишаване на ефективността на помощта за търговията.* Комисията и държавите-членки трябва да активизират усилията си за изпълнение на стратегията за помощ за търговията, за да поддържат сегашната степен на ангажираност, включително като запазят нивото от 2 млрд. EUR за помощ, свързана с търговията през 2009 г. и 2010 г. и да гарантират, че тази подкрепа е ефективна и води до очакваните резултати. В страните от АКTB и Латинска Америка регионалните пакети за помощ за търговията трябва да подпомагат регионалните организации и партньорските страни в усилията за обединяване на помощите за развитие за „регионален стимул“.
- (24) *Увеличаване на експортното кредитиране.* Г-20 реши да се въведе многостранна инициатива за финансиране на търговията в размер на 250 млрд. USD чрез агенции за експортно кредитиране и инвестиции и чрез МБР. Много държави-членки увеличиха значително капацитета на своите агенции за експортно кредитиране, за да гарантират и застраховат операциите по износ. Комисията препоръчва допълнително разширяване на капацитета с цел покриване на по-голям обем на търговията в подкрепа на развиващите се страни. ЕИБ трябва обмисли предоставянето на подкрепа за многостранните инициативи за търговско финансиране.
- (25) *Предоставяне на гаранции за инвестициите и кредитни инструменти.* i) Комисията и ЕИБ си сътрудничат за увеличаване на гаранциите за инвестициите, между другото чрез разширяване на възможностите за гарантиране в рамките на доверителния фонд за инфраструктура и Инвестиционния механизъм на ЕИБ; ii) Комисията призовава Съвета да приеме предложението на Комисията от май 2008 г., което предвижда финансово укрепване на Механизма за евро-средиземноморски инвестиции и партньорство (FEMIP) чрез използване на обратни потоци; iii) Комисията ще укрепи Инвестиционния механизъм за страните от ЕПС в Източна Европа; iv) чрез предоставяне на заеми, ценни книжа и/или гаранции ЕИБ ще увеличи подкрепата си за институциите за микрофинансиране, както и за банковия сектор.

IV. СЪВМЕСТНА РАБОТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ И СТАБИЛНОСТ

Управлението и борбата с корупцията са от съществено значение за устойчивото икономическо развитие. Няколко области заслужават да получат специална подкрепа. Развиващите се страни трябва да продължат своите усилия за създаване на добра *макроикономическа и регулаторна среда* за дейността растежа на частния сектор. Това е най-добрият стимул за привличане на чуждестранни инвестиции и за ограничаване на изтичането на национален капитал. Доброто *управление в областта на данъчното облагане*, т.е. прозрачността, обменът на информация, лоялната данъчна конкуренция и добрите митнически системи ще увеличат националните финансови ресурси за развитие. *Външният дълг* също трябва да се бъде управляван внимателно. Увеличаването на заемите с цел компенсирание на въздействието от кризата може да

създаде сериозни рискове за устойчивостта на дълга, особено за развиващите се страни, които вече са силно задължени.

Страните в *ситуация на несигурност* изискват специално внимание и действие. Трябва да се предприемат мерки за засилване на ранното предупреждаване, предотвратяването на конфликти, управлението на кризи и изграждането на демокрацията с цел консолидиране на политическата и социалната стабилност и запазване на демократичните придобивки, постигнати през последните години. Комисията ще активизира политическия диалог с тези страни.

И накрая, националната програма за управление трябва да бъде допълнена чрез засилване на *процесите на регионална интеграция*. Некоординираните или дори конкуриращи се национални планове могат да окажат вредно влияние върху съседни страни и да влошат икономическата рецесия. От друга страна, регионалната интеграция и сътрудничество, по-специално насърчаването на междурегионалната търговия и свободното движение на стоки, услуги, хора и капитал, ще помогне за смекчаване на по-дългосрочните ефекти от кризата. В тази връзка сключването на всеобхватни споразумения за партньорство с регионите на АКТБ е от съществено значение.

(26)	<i>Засилване на политиката и политическия диалог.</i> През 2009 г. в контекста на средносрочния преглед и инициативата за управление Комисията ще постави икономическото и финансово управление като ключова тема в своя политически диалог с партньорските страни.
(27)	<i>Засилване на управлението на данъците.</i> Комисията ще насърчава доброто управление в областта на данъчното облагане на международно, регионално и национално равнище. С оглед на достигане до резултати по отношение на целите за развитие и за подобряване на световната финансова и регулаторна система, Комисията призовава държавите-членки и партньорските страни да подкрепят тази цел.
(28)	<i>Избягване на нови дългови кризи.</i> Комисията и държавите-членки трябва да насърчават дискусиите за укрепване на механизмите за реструктуриране на държавния дълг въз основа на съществуващите рамки и принципи.

V. ГЛОБАЛИЗАЦИЯ: ОТВОРЕНОСТ, ЕФЕКТИВНОСТ, АНГАЖИРАНОСТ

V.1. ОТВОРЕНА ИКОНОМИКА

Стратегията на ЕС за подпомагане на развиващите се страни за преодоляване на кризата е поставена в по-широк глобален контекст, в рамките на който, както бе подчертано по време на срещата на върха в Лондон, са необходими решителни действия не само за подкрепа на глобалното възстановяване, но и активизиране на световната търговия и инвестиции и за по-широко участие в световните институции. Не е възможно връщане към предишното статукво.

Засилване на протекционизма означава по-слаб растеж и по-бавно развитие. Гарантирането на отвореност на световните пазари е един от най-добрите начини за борба с икономическия спад и стимулиране на възобновяването на растежа, което ще е от полза както за развитите, така и за развиващите се страни. ЕС, заедно с останалите членове на международната общност, следва да предприеме стъпки за:

- *Въздържане от нови бариери.* В Лондон страните от Г-20 решиха да се въздържат от въвеждане на нови бариери пред търговията или инвестициите и призоваха за премахване на въведените неотдавна мерки, които ограничават или нарушават търговията. Този ангажимент бе поет до края на 2010 г.
- *Напредък за постигане на съгласие относно кръга от преговори в Доха във възможно най-скоро време.* Кръгът от преговори съдържа елементи с реална стойност за развиващите се страни, и особено за най-бедните страни, например премахването на митата и квотите за достъп на най-слабо развитите страни до пазарите във всички развити страни и повече възможности в много от нововъзникващите икономики. Това би означавало между другото значителни съкращения на селскостопанските субсидии, които нарушават търговията, съществено намаляване на бариерите за достъп до пазара и амбициозно споразумение за улесняване на търговията.

V.2. ПОВЕЧЕ ЕФИКАСНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ НА СВЕТОВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Световните системи за управление бяха изпреварени от интензивната политическа и икономическа интеграция и взаимозависимост в световен мащаб. За овладяването на този процес е необходима по-ефикасна и ангажираща глобална структура. Настоящата криза отново предоставя възможност за системата на ООН и международните финансови институции да се подготвят за преодоляване на глобалните предизвикателства по ефективен начин и Г-20 трябва да ускори процеса на реформи. ООН, МВФ и Световната банка предприеха поотделно анализи на нужните мерки за подобряване на техните способности и легитимност, като тези анализи ще приключат по различно време през 2009 г. Страните от Г-20 ускориха процеса на реформи в МФИ. Конференцията на ООН на високо равнище през юни 2009 г. ще предостави отрано възможност на ООН за продължаване на тази програма за реформи.

От гледна точка на развитието следните въпроси заслужават специалното внимание на ЕС:

- *Относно ООН* — трябва да бъде в състояние да координира ефективно международните усилия за подпомагане на развиващите се страни в справянето с различни световни социални, икономически, финансови и икономически предизвикателства. Например реформата на Икономическия и социален съвет към ООН (ECOSOC) трябва да се завърши напълно. В допълнение е възможно да се засили още капацитетът на ООН за единни действия, както препоръча групата на ООН относно съгласуваността в системата (2006 г.), например в осигуряването на прехраната чрез допълнителна интеграция и рационализация на трите агенции за храните и селското стопанство в Рим.
- *Относно международните финансови институции (МФИ)* — страните от Г-20 се споразумяха в Лондон да увеличат значително ресурсите за МФИ, включително ресурсите за увеличаване на капацитета им за подпомагане на нуждаещите се страни. Това включва незабавно финансиране от членовете в размер на 250 млрд. USD (от които 100 млрд. USD или 75 млрд. EUR се предоставят от държавите-членки на ЕС), които впоследствие ще бъдат включени в по-гъвкавата рамка на новите споразумения за предоставяне на заеми, чийто размер ще достигне 500 млрд. USD, предоставяне на специални права на тираж от 250 млрд. USD, както и

ратифициране от членовете на МВФ на четвъртото изменение. В допълнение, страните от Г-20 решиха да реформират мандатите, обхвата и управлението на МФИ, за да се гарантира по-голямо представителство и глас на развиващите се икономики и икономиките в преход, и решиха ръководителите и висшите кадри на МФИ да бъдат назначавани чрез открит, прозрачен и основан на заслугите процес на подбор. За Световната банка Комисията желае Международната асоциация за развитие да увеличи дейностите си с цел облекчаване на кризата. Условието на международните финансови институции трябва да бъдат адаптирани към специфичната ситуация на всяка страна в настоящата криза.

- *Като цяло*, трябва да се постигне синергия между тези усилия за реформи с цел постигане на по-голяма съгласуваност в съответните управителни органи. Ролята на регионалните банки за развитие спрямо най-слабо развитите страни трябва да се засили допълнително. И накрая, въз основа на срещата на върха в Лондон регионални и континентални обединения като Африканският съюз, ASEAN и др. трябва да бъдат поканени за участие в неформална международна икономическа платформа с цел постигане на по-голяма ефективност и представителство.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Тази многостранна криза създава сериозна опасност за глобалната стабилност. Нашата дългосрочна политическа визия трябва да ръководи бързите и решителни незабавни действия. Поетите миналата година ангажименти трябва да бъдат спазени и ускорени. Но кризата предоставя и възможности: възможности за достигане на развиващия се свят и установяване на ново и по-добро партньорство, за повече и по-добри инвестиции, които стимулират нашите собствени икономики, за пренасочване на приоритетите, постигане на „зелен“ растеж, преобразуване на международната икономическа и финансова структура и адаптирането ѝ към реалностите на новия век.

Нищо от това няма да се случи без силно и безусловно европейско лидерство, което да насърчава прилагането на новото световно споразумение, постигнато в Лондон. За да постигне резултати, Европа трябва да бъде единна.

Сега е времето за действие.